

hvilka af vetenskap och erfarenhet inom olika länder blifvit godkända, samt såmedelst underlätta och befordra ändamålsenliga reformer uti ifrågavarande hänseenden; och med afseende icke allenast å den praktiska betydelse i allmänhet, som en dylik uppgift innefattade, utan äfven derå, att inom landet ett ökadtt intresse för nämnda frågor borde genom kongressens sammanträdande härstädes kunna väckas, har Eders Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen, att till bestridande af utgifter i och för kongressens sammanträde här i hufvudstaden måtte af nästkommande års förslagsanslag till fångars vård och underhåll få användas ett belopp af högst femtontusen kronor.

Denna nådiga framställning har Riksdagen bifallit; framhårdande Riksdagen etc.

Stockholm den 20 Maj 1878.

N:o 45.

Uppläst och godkänd hos Första Kammararen den 17 Maj 1878.
 — — — — Andra Kammararen den 17 — —

*Riksdagens underdåniga skrifvelse, i anledning af Kongl. Maj:ts
 nådiga proposition till Riksdagen angående förändrad
 reglering af skjutsväsendet.*

(Sammansatta Stats- och Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 1—3).

S. A. K.

Uti nådig proposition af den 16 sistlidne Januari har Eders Kongl. Maj:t med afseende derå, att uti ett den nådiga propositionen bilagdt förslag till Stadga angående skjutsväsendet utom åtskilliga anordningar, de der äro af beskaffenhet att röra rikets allmänna hushållning, tillika förekomma frågor, dels om upphörande af tillämpning af i allmän lag gifna stadganden, dels om lindring uti ett med innehafvande af vissa jordbruksfastigheter nu förenadt åliggande, dels ock angående

skyldighet så väl för staten, som för i detta hänseende hittills undantagna samhällsklasser att deltaga i utgifter för samfärdselns underlättande, samma förslag till Riksdagens pröfning och antagande hänskjutit.

Vid den granskning, nämnda förslag till stadga inom Riksdagen undergått, hafva så väl förslaget hufvudgrunder som ock dess detaljbestämmelser blifvit af Riksdagen godkända endast med de få förändringar Riksdagen nu går att närmare angifva, dervid följande den paragrafindelning, som i förslaget är iakttagen.

§ 6 mom. 2.

Enligt § 3 i förslaget skola Eders Kongl Maj:ts Befallningshafvande pröfva och bestämma, hvilka af de å landet nu varande gästgifverierna böra såsom gästgifverier bibehållas eller till skjutsstationer inskränkas, eller ock alldeles indragas; och då vid sådant förhållande andra gästgifverier icke lära komma att såsom sådana bibehållas, än de som af resande mera talrikt besökas och der följaktligen behof af minst två eldade rum under den kallare årstiden ofta kan uppstå, har Riksdagen ansett, att båda de rum, som vid gästgifveri minst skola finnas att tillgå, böra, när årstid eller väderlek så fordrar, vara uppeldade.

§ 9 mom. 2.

I afseende å de i detta moment meddelade bestämmelser, rörande tiden för hästars inställande har Riksdagen, som lika med Eders Kongl. Maj:t funnit entreprenör icke böra tillförbindas att inställa häst genast vid anfordran, deremot ansett lämpligare att öfriga tidsbestämmelser sålunda förändras, att, i enlighet med hittills gällande föreskrifter i enahanda hänseende, antalet af de hästar, som böra af entreprenör inom kortare tid än en timme efter anfordran inställas, icke må bestämmas till högre antal än det, som under nästföregående år dagligen i medeltal vid ifrågavarande skjutsanstalt utgått, samt att tidsbestämmelserna i öfrigt må ankomma på pröfning af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som måste anses vara fullt förtrogen med de särskilda förhållanden, hvilka vid hvarje skjutsanstalt kunna på skjutsåtgången ega inverkan. Genom sådana bestämmelser torde nemligen, jemte det att vid alla skjutsanstalter i riket antalet af de hästar, som böra af entreprenör inom kortare tid än en timme efter anfordran inställas, begränsas efter gifven erfarenhetsgrund, inom åtskilliga orter den fördel kunna vinnas, att väntningstiden utöfver en timme må, när så finnes utan afsevärd stegring i entreprenadbidrag kunna ske, sättas något kortare än som med tillämpning af förslaget bestämmelser kunde blifva fallet; och Riksdagen har därför ansett lämpligt att i förberörda hänseende förändra ifrågavarande moment.

§ 9, mom. 3.

De bestämmelser, Eders Kongl. Maj:t kan finna skäligt meddela angående beskaffenheten af åkdon, som det åligger entreprenör tillhandahålla, har Riksdagen ansett lämpligare höra meddelas i sammanhang med Eders Kongl. Maj:ts bestämmande af afgift för begagnandet af den skjutsandes åkdon; och Riksdagen har i enlighet med denna åsigt velat förändra lydelsen af detta moment.

§ 11.

Då det kan inträffa, att en person, hvilken vill åtaga sig en skjutsentreprenad, har sin bostad på gränsen till eller inom ett annat län, än det, hvarest skjutsanstalten är belägen, och i följd deraf eller på grund af andra omständigheter ej är i tillfälle att erbjuda borgen för entreprenadkontraktets fullgörande af två inom det län, der skjutsanstalten är belägen, boende personer, men denna omständighet icke bör, under förutsättning, att löftesmännens vederhäftighet är behörigen styrkt, lägga hinder i vägen för borgensförbindelsens antagande, helst någon svårighet icke lär möta att genom Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes mellankomst utkräfva den ansvarighet, hvartill löftesmännen sig förbundit, har Riksdagen ansett de å femte raden i nämnda § förekommande orden: "*inom länet boende*" böra utgå; hvarjemte en omflyttning af ordföljden å samma rad har blifvit gjord.

Deremot saknas bland föreskrifterna om denna borgens beskaffenhet en bestämmelse, som Riksdagen anser vara af vigt för att betrygga aftalets fullgörande, eller att löftesmännen skola därför ansvara en för båda och båda för en; och har Riksdagen af denna anledning funnit en sådan bestämmelse böra i denna § intagas.

§ 12.

Det torde ej vara antagligt, att en hvar, som kan vara benägen att vid gästgifveri å landet öfvertaga gästgifverihållningen i förening med skjutsningen, äfven skall vara i tillfälle att, enligt föreskriften i mom. 1 af denna §, vid entreprenadauktionens förrättande styrka, att han eger förfoga öfver en för gästgifverihållningen lämplig lägenhet jemte erforderliga möbler och sängkläder, helst berörda föreskrift skulle kunna tolkas derhän, att han redan vid anbudets afgifvande borde vara dermed försedd, samt stadgandet om skyldighet för honom att i sådant afseende förete kronofogdens eller kronolänsmannens i orten efter å stället tagen kännedom om förhållandena utfärdade intyg, torde komma att för kronobetjenningen medföra mången gång onödiga resor för sådana undersökningar; och då till-

fälle i allt fall icke lärer saknas för Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att efter auktionen, men innan entreprenadkontraktet träder i verkställighet, låta undersöka, om entreprenören är försedd med hvad som för gästgifverihållningens öfvertagande erfordras, har Riksdagen ansett sig i denna § böra vidtaga den förändring, att ur mom. 1 må utgå orden: "*hvarom af kronofogden eller kronolänsmannen i orten, efter å stället tagen kännedom om förhållandena, utfärdadt intygg skall vid auktionen aflemnas*".

Med afseende å gjord anmärkning derom, att kronofogdarne i större fögderier, särdeles inom de norra orterna, svårigen kunna hinna att förrätta alla erforderliga entreprenadauktioner, har Riksdagen funnit sig böra i så måtto förändra mom. 2 af denna §, att entreprenadauktionerna å landet må kunna, der Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande finner skäligt att så derom förordna, af kronolänsmannen i orten förrättas.

§ 18.

Då i § 4 är stadgadt, att, der stad för närvarande har till skjutsningens fullgörande sig tilldeladt skjutslag från hemman å landet, dervid må tills vidare förblifva i den mån, efter Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes bepröfvande, förhållandena kunna göra sådant biträde fortfarande nödvändigt, torde det uti ifrågavarande § begagnade uttryckssätt, att skjutsningen skall af *staden sjelf* uppehållas, föranleda tvekan huruvida ett stad biträdande skjutslag af hemman å landet skall uti ifrågasatt fall i skjutsningens uppehållande deltaga eller icke. Detta har föranlett Riksdagen att för erhållande af tydlighet härutinnan näst efter orden: "*af staden sjelf*" å sjunde raden införa dessa ord: "*eller, der vid pröfning, som i § 4 föreskrifves, biträde af hemman å landet blifvit bibehållet, af staden och sådant biträdande skjutslag utgöras*", hvaremot ordet "*uppehållas*" å samma rad ansetts böra utgå.

Jemväl har hos Riksdagen anmärkts att, om stad eller skjutslag å landet, som nödsakas att sin skjutsning sjelf uppehålla, träffar aftal med annan om den staden eller skjutslaget åliggande skjutsningens utgörande mot därför betingad ersättning, ett sådant entreprenadaftal icke är af samma beskaffenhet, som de entreprenader denna stadga afser, och icke heller berättigar till erhållande af något bidrag från statens eller länets sida. Med afseende härå har Riksdagen funnit orden: "*enligt denna stadgas bestämmelser*" böra införas i första momentet efter ordet *kan* på åttonde raden och i andra momentet efter ordet *kan* på femte raden.

I följd af den ändring, Riksdagen ansett böra ske i denna paragrafs första moment, har Riksdagen äfven ansett nödigt, att på nionde raden i denna paragraf efter ordet skyldighet införas orden: "*så vidt stad angår*".

§ 22.

Då stad eller skjutslag å landet, som, enligt förslaget § 18, i den händelse entreprenad för öfvertagande af dess skjutsning icke kunnat åstadkommas, måste sjelf utgöra sin skjutsningsskyldighet, ej fritagits från deltagande i de bidrag till skjutsentreprenader, som enligt stadgandena i denna § skola inom län eller landstingsområde uttaxeras, skulle deraf blifva en följd, att staden eller skjutslaget skulle icke allenast gå i mistning af den lindring i skjutsningstungan, som är afsedd att genom denna stadga åstadkommas, samt att för skjutslega, som enligt Eders Kongl. Maj:ts bestämmande kan sättas lägre än den för orten stadgade maximilega för entreprenadskjuts, fortfarande utgöra sin skjutsningsskyldighet, utan äfven deltaga i gäldande af de bidrag till skjutsentreprenader, som till andra skjutsningsskyldiges befrielse från deras skjutsningstunga kunna komma att efter stadgade grunder för länet eller landstingsområdet utgå. Sistberörda deltagande i gäldandet af entreprenadbidrag har dock synts Riksdagen icke vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, helst fall kunna inträffa, då uteblifvande af antagliga anbud förorsakas af förhållanden, som icke äro af staden eller skjutslaget beroende. De menliga följder, som staden eller skjutslaget i öfrigt måste vidkännas, torde i allt fall i sig innebära tillräckligt stark maning för staden eller skjutslaget att i sitt eget intresse söka verka för entreprenads åstadkommande på antagliga villkor; och då svårighet icke torde möta för vederbörande uppbördsmän att vid debiteringen af bidraget till skjutsentreprenaderna undantaga stad eller skjutslag, som måste sjelf skjutsen utgöra, har Riksdagen funnit nödigt att till andra momentet af § 22 fogas ett tillägg af det innehåll, *”att i de fall, hvilka i § 18 afses, ej mindre stad för den bevillning, som derifrån utgår, än äfven vederbörande skjutslag för den å hemmanen i skjutslaget belöpande bevillning, skall ega att för den tid, staden eller skjutslaget i följd af hvad derom i nämnda § är stadgadt måste ensamt för sig utgöra skjutsning, tillgodonjuta befrielse från deltagande i de bidrag till skjutsentreprenader, som för samma tid böra utgå från det län eller särskilda landstingsområde, till hvilket staden eller skjutslaget hör.”*

§ 49.

Då hållkarls hufvudsakligaste åliggande är uppbudning af skjuts, har Riksdagen ansett i denna § orden: *”för de resandes betjenande till sitt biträde“* böra utbytas mot orden: *”till sitt biträde för budning af skjuts och de resandes betjenande jemväl i öfrigt.”*

På grund af hvad sålunda förekommit har Riksdagen funnit för godt antaga det af Eders Kongl. Maj:t framlagda förslag till stadga angående skjutsväsendet med de ändringar och tillägg, som finnas intagna i följande

Stadga angående Skjutsväsendet.

§ 1.

All skjuts för resandes befordran bör, så vidt ske kan, på entreprenad upplätas i enlighet med hvad derom i denna stadga förordnas.

Maximibeloppet af den skjutslega, som må af entreprenör få uppbäras, hvilket belopp kan bestämmas olika för olika län och jemväl för olika delar af samma län, fastställes af Kongl. Maj:t efter förslag af vederbörande Landsting och Länsstyrelse.

§ 2.

Skjutsanstalterna i riket skola vara antingen **gästgifverier** med skyldighet att lemna resande herberge och förplägning, eller **skjutsstationer** utan sådan skyldighet.

§ 3.

I hvarje stad skall genom dess försorg finnas ordnad anstalt för resandes betjenande med skjuts; egande för Stockholm Öfverståthållare-embetet och för öfriga städer Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att efter förekommande omständigheter bestämma, huruvida anstalten skall vara gästgifveri eller skjutsstation.

För landet ankommer det på Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, sedan vederbörande blifvit inför Häradsrätten i orten hörde och Häradsrätten betänkande afgifvit, bestämma ej mindre hvilka af der varande gästgifverier må såsom icke vidare behöfliga kunna indragas, än äfven hvilka skola såsom gästgifverier bibehållas eller till skjutsstationer inskränkas. Der gästgifveri förklarats skola endast såsom skjutsstation kvarstå, men förändrade förhållanden sedermera påkalla, att jemväl gästgifverihållning vid stationen eger rum, vare Kongl. Maj:ts Befallningshafvande oförhindrad att derom förordna.

Ej må ny skjutsanstalt på landet annorledes än efter godvilligt åtagande eller genom entreprenad inrättas; dock att i de delar af riket, der gästgifveri- och

skjutshållningen icke är fästad vid vissa hemman, utan tid efter annan ordnats såsom en gemensam angelägenhet för större eller mindre samfällighet, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande må ega att, derest vid en eller flera af de utmed allmän väg varande skjutsanstalter entreprenad icke skulle kunna tillvägabringas, men sådan anstalt, med eller utan gästgifverihållning, finnes vara för samfärdseln derstädes oundgängligen behöflig, för sådant fall, efter föregången undersökning vid Häradsrätten i orten, ej mindre bland de inom samfälligheten enligt hittills gällande författningar skjutsskyldiga hemman till skjutsanstalt med dertill hörande skjutslag bestämman vissa lämpligen belägna hemman, än äfven fastställa den ersättning, som, utöfver tillgängliga, för skjutsväsendet inom orten anvisade anslag i räntor eller penningar, skäligen bör af öfrige skjutsskyldige inom samfälligheten erläggas till dem, som sålunda komma att skjutsanstalt öfvertaga och skjutsning dervid bestrida.

§ 4.

Till biträde vid skjutsningens utgörande må stad hädanefter icke tilldelas skjutslag från hemman å landet; dock må, der biträde i berörda afseende för närvarande eger rum, dervid tills vidare förblifva i den mån, efter Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes bepröfvande, förhållandena kunna göra sådant biträde fortfarande nödvändigt.

§ 5.

Gästgifvare och föreståndare för skjutsstation antages och förordnas i stad af Magistraten samt å landet af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande; egande den myndighet, som gästgifvare eller stationsföreståndare förordnat, att i de fall, som i § 54 omförmälas, honom från befattningen skilja.

§ 6.

Vid hvarje skjutsanstalt skola för resande vara att tillgå gäst- och stallrum samt vagubod, hvilka lägenheter det åligger anstaltens föreståndare att i fullgodt stånd hålla.

Derjemte skola vid gästgifveri, i stad enligt Magistratens och på landet enligt Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes bestämmande, för resandes herberge- rande finnas minst två med snygga möbler och sängkläder försedda, städade rum, *hvilka*, när årstid eller väderlek så fordrar, *skola* vara *uppeldade*; äfvensom nödig förplägning och uppässning skall för resande vara att erhålla mot skälig betalning.

Så väl gästgifvare som stationsföreståndare vare skyldig att till resande, som medhar häst, emot skälig betalning lemna hästfoder, när sådant begäres.

Resande, som till skjutsanstalt ankommer, ege att, under afvaktan på anskaffandet af derstädes bestäld skjuts, uppehålla sig i gästrummet utan betalning.

§ 7.

Förekommer klagomål deröfver, att resande affordras oskäligen betalning för herberge och förplägning eller hästfoder, eller visar sig eljest behof af taxa å de förnödenheter, som gästgifvare eller stationsföreståndare tillhandahålla bör, ankomme i Stockholm på Öfverståthållare-embetet och i länen på Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, efter inhemtande af erforderliga upplysningar om de i orten gängse pris å berörda förnödenheter, medelst utfärdad taxa, som efter omständigheterna förändras, bestämma den betalning, som skall erläggas. Finnes taxa för skjutsanstalt utfärdad, skall densamma vara genom gästgifvarens eller stationsföreståndarens försorg i gästrummet anslagen.

§ 8.

Innehafvare af nu varande gästgifveri, vare sig att det såsom sådant bibehålles eller till skjutsstation inskränkes, ege att fortfarande tillgodonjuta de friheter, räntor och andra dylika förmåner, som blifvit detsamma i laga ordning tillerkända.

Så väl gästgifvare som stationsföreståndare vare berättigad att med den inskränkning, som för de i § 28 omnämnda fall finnes stadgad, vid eller utom måltider till vägfarande försälja maltdrycker till förtäring på stället; dock med rättighet för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, då oordning, dervid förekommer, sådan försäljning förbjuda.

Är rättighet till utskänkning af brännvin med gästgifveri förenad, lände i afseende å utöfning af sådan rättighet till efterrättelse hvad i gällande förordning angående vilkoren för brännvins försäljning derom finnes stadgad.

§ 9.

För åstadkommande af skjutsentreprenader skola Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, så snart det i § 3 omnämnda ordnande af gästgifverierna egt rum, i den mån gällande entreprenadkontrakt icke därför lägga hinder i vägen, vidtaga erforderliga åtgärder samt i sådant afseende för hvarje skjutsanstalt bestämma det antal hästar och åkdon, samt, der så nödigt finnes, ridsadlar, eller, der båt-skjuts eger rum, det antal farkoster, som vid anstalten skall under hvarje dygn för resande vara att tillgå; börande härvid iakttagas, att skjutsåtgången lägges till grund för bestämmandet af hästarnes och farkosternas antal samt att, der betydligt olika antal under olika tider af året utgår, bestämmelserna derefter lämpas.

Beträffande tiden för hästars inställande må icke entreprenör tillförbindas att inställa häst genast vid anfordran *eller att inom kortare tid än en timme efter anfordran tillhandahålla större hästantal än det, som under näst föregående år dagligen i medeltal vid skjutsanstalten utgått; skolande tidsbestämmelsen i öfrigt bero af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes pröfning.* Skjutsdygnet räknas från klockan sex eftermiddagen det ena dygnet till samma tid det andra.

Åkdon, som det åligger entreprenör tillhandahålla, *skall vara så beskaffadt, som Kongl. Maj:t vid bestämmande af afgift för begagnandet af den skjutsandes åkdon finner skäligt stadga.*

§ 10.

Entreprenadtiden skall i allmänhet omfatta en period af tre år, räknadt från och med den 1 November, med rättighet för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, om så anses lämpligare, bestämma entreprenadperiodens början till den 1 Januari, äfvensom att utsträcka perioden till fem år, dock alltid med iakttagande, att entreprenadperioden blifver densamma för alla skjutsanstalterna inom ett och samma län, så att entreprenadkontrakten äfven vid de skjutsanstalter, der sådant aftal icke kunnat samtidigt med öfriga entreprenader inom länet komma till stånd, vid samma tidpunkt löpa till ända.

§ 11.

Till entreprenör å skjutshållning må icke antagas annan än den, som eger medborgerligt förtroende, gjort sig känd för ordentlighet och redbarhet samt ställer antaglig borgen för fullgörande af de förbindelser, han genom entreprenaden sig åtager. Denna borgen skall vara ingången af två personer, *en för båda och båda för en* såsom för egen skuld, *och* försedd med vederbörligt intyg om deras vederhäftighet samt innefatta ansvarighet för gäldande af alla de kostnader, som, i händelse entreprenören underlåter att sina förbindelser fullgöra eller under entreprenadtiden aflider, kunna föränledas af skjutsningens uppehållande genom annan.

§ 12.

Sedan med tillämpning af ofvan gifna bestämmelser Kongl. Maj:ts Befallningshafvande meddelat beslut angående entreprenadvilkoren, böra auktioner, efter derom minst en månad förut i länskungörelserna intagna tillkännagifvanden, anställas för skjutsningens upplåtande på entreprenad, så väl i städerna som å landet. Dessa tillkännagifvanden böra jemväl innehålla underrättelse derom, att entreprenör, som åstundar att för entreprenadtiden förlägga skjutsningen till sin

bostad, må dertill vara berättigad, så framt densamma finnes vara för ändamålet lämplig, äfvensom att entreprenör, som önskar att i förening med skjutsningen vid gästgifveri å landet jemväl öfvertaga gästgifverihållningen derstädes, må kunna få densamma på sig öfverlåten för den tid, entreprenaden omfattar, så vida entreprenören eger förfoga öfver härför lämplig, med erforderliga möbler och sängkläder försedd lägenhet; skolande entreprenör vara pligtig underkasta sig den förändring i skjutsningsskyldigheten, som genom flyttning eller indragning af angränsande skjutsanstalt eller tillkomst af ny sådan göres nödvändig.

Auktionerna, hvilka böra i stad af Magistraten och på landet af Kronofogden eller, der Kongl. Maj:ts Befallningshafvande så förordnar, Kronolänsmannen i orten förrättas, skola hållas så tidigt det år, under hvilket entreprenaderna skola vidtaga, eller, om entreprenadperiodens början bestämmes till den 1 Januari, så tidigt under loppet af uästföregående året, att samtliga auktionerna må vara förrättade senast inom Juni månads utgång. Der så lämpligt finnes, må skjutshållningen vid flera angränsande skjutsanstalter å landet vid samma auktionstillfälle å entreprenad utbjudas.

§ 13.

Utrop skall först ske å skjutsningens öfvertagande emot rättighet att af de resande i skjutslega uppbära den af Kongl. Maj:t för länet eller, der olika lega är för särskilda delar af länet stadgad, den länsdel, hvarinom skjutsanstalten är belägen, fastställda maximilega utan vilkor af bidrag. Göres dervid flera än ett anbud, må de täflande genom underbud skilja sig emellan. Vill icke någondera medgifva nedsättning, skola samtliga de täflandes anbud i protokollet antecknas. Varder åter vid utrop i förenämnda ordning icke något anbud afgifvet, skall utrop anställas med vilkor af bidrag jemte rättighet att uppbära den fastställda maximilegan; börande efter auktionsförrättningarnes slut samtliga dervid förda protokoll tillika med de af de bjudande aflemnade bevis, intyg och borgensförbindelser till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insändas.

§ 14.

Skulle vid granskning af de inkomna anbuden det eller de lägsta, som för särskild skjutsanstalt afgifvits, med afseende å den bjudandes personlighet eller å den aflemnade borgensförbindelsens beskaffenhet, eller å den för skjutsningens besörjande erbjudna lägenhet, eller eljest finnas vara af beskaffenhet att icke kunna godkännas, skall Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skyndsamt ombesörja att ny auktion förrättas.

Beträffande de anbud, emot hvilka i oförmälda afseenden eller i fråga

om antagligheten af dervid fästadt förbehåll om öfvertagande jemväl af gästgifverihållning, anmärkning icke förekommit, bör, i händelse anbud afgifvits utan anspråk på entreprenadbidrag, det anbud, som innefattar erbjudande att besörja skjutsningen för lägsta legan, antagas. Då två eller flere gjort lika anbud, skall det anbud, som finnes erbjuda största säkerhet för entreprenadens behöriga fullgörande, af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande antagas. Hvad åter angår de anbud, vid hvilka fästats förbehåll om entreprenadbidrag, skola auktionsprotokollen, med undantag af protokoll öfver förrättad auktion å skjutsningen i stad, som icke tillhör Landsting, af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till länets samma år sammanträdande Landsting öfverlemnas, jemte förteckning å de fordrade bidragen.

§ 15.

På Landstingets pröfning ankommer, huruvida de betingade entreprenadbidragen må beviljas; åliggande Landstinget, der något entreprenadbidrag finnes vara för högt, men Landstinget anser lägre bidrag böra anvisas, bestämma beloppet af detta bidrag.

De af Landstinget härutinnan fattade beslut skola genast efter det de blifvit justerade till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes pröfning anmälas, dervid Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har att hvarje särskildt beslut antingen oförändradt godkänna eller ogilla. Af hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härvid besluter gifve Kongl. Maj:ts Befallningshafvande Landstinget del, så framt Landstinget ännu är samladt, men eljest låte Kongl. Maj:ts Befallningshafvande under rättelse derom i länskungörelserna införas.

§ 16.

För stad, som icke hör till Landsting, skall, der entreprenadbidrag vid auktionen betingats, från Stadsfullmäktige infor dras yttrande, huruvida det betingade bidraget af dem beviljas eller endast visst lägre belopp för ändamålet anvisas.

§ 17.

Varda Landstingets eller Stadsfullmäktiges beslut om beviljande af entreprenadbidrag godkända af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, skola, der de betingade entreprenadbidragen blifvit utau nedsättning medgifna eller de personer, som anbuden afgifvit, med anvisade lägre bidrag åtnöjas, genom vederbörande Magistrat eller Kronofogde skyndsamligen afslutas entreprenadkontrakt, som böra upprättas i tre exemplar, af hvilka det ena, tillika med borgensförbindelsen för entreprenadvilkorens behöriga fullgörande, qvarstannar hos Magistraten eller Krono-

fogden, det andra tillställes entreprenören och det tredje till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insändes. Der entreprenader ej sålunda varda avvägabragte, skall Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föranstalta, att förnyade entreprenad-auktioner varda förrättade.

§ 18.

Skulle vid de hållna entreprenad-auktionerna icke något anbud å skjutsningens öfvertagaude varda afgifvet, eller har anbud icke kunnat af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande godkännas, skall, för sådant fall, likasom i den händelse att entreprenadanbud med förbehåll om bidrag blifvit af vederbörande förkastadt, samt entreprenad icke heller mot för ändamålet anvisadt lägre bidrag kunnat avvägabringas, skjutsningen, hvad angår stad, af staden sjelf eller, *der vid pröfning, som i § 4 föreskrifves, biträde af hemman å landet blifvit bibehållet, af staden och sådant biträdande skjutslag utgöras*, intill dess entreprenad om skjutsningens öfvertagande kan *enligt denna stadgas bestämmelser* varda åstadkommen; börande i utgörande af denna skyldighet, *så vidt stad angår*, alla stadskommunens medlemmar taga del efter enahanda grund, som för utgörande af de kommunen samfäldt åliggande skyldigheter i allmänhet finnes stadgad, dock att i stad, der skjutsskyldigheten för närvarande efter annan grund utgöres, hvad i sådant hänseende inom staden iakttages kommer att tills vidare lända till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda öfverenskommet eller förordnad.

Hvad åter angår skjutsanstalt å landet, skall i ofvannämnda fall skjutslaget, der sådant enligt faststæld indelning finnes att tillgå eller af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med tillämpning af stadgandet i § 3 anordnas, vara skyldigt att skjutsningen uppehålla, intill dess densamma kan, *enligt denna stadgas bestämmelser*, varda af entreprenör öfvertagen; egande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, efter vederbörandes hörande inför Häradsrätten i orten, förordna om den förändring i skjutslagens sammansättning, som för skjutsningens ändamålsenliga utgörande må finnas lämplig, med iakttagande att hållskjuts, der utgörande af sådan skjuts icke af förhållandena oundgängligen påkallas, skall upphöra.

§ 19.

Då annan än gästgifvare eller stationsföreståndare på entreprenad öfvertagit den ständig skjutsanstalt åliggande skjutsning, utan att densamma till entreprenörens bostad förflyttas, skall entreprenören vara berättigad att för de hästar och skjutsare, hvilka för utgörande af betingad skjuts vid anstalten inställas, derstädes erhålla nödigt utrymme i afvaktan å den resandes ankomst eller resans anträdande.

§ 20.

Underlåter skjutsentreprenör att sina skyldigheter behörigen fullgöra, eller förekomma sådana omständigheter, att entreprenaden icke vidare kan honom anförtros, samt de personer, hvilka åtagit sig ansvarigheten för de förbindelser, entreprenören genom kontraktet sig iklädt, jemväl brista i desammas behöriga fullgörande, skall, der ej heller annan person finnes benägen att entreprenaden för den återstående tiden på stadgade vilkor öfvertaga emot uppbärande af den i kontraktet bestämda skjutslega och särskildt bidrag, der sådant eger rum, det åligga vederbörande Kronofogde å landet eller Magistrat i stad att skyndsamt foga anstalt om skjutsningens uppehållande på entreprenörens och hans löftesmäns bekostnad. Kan skjutsningens uppehållande ej på sådant sätt åstadkommas, förhålles i öfverensstämmelse med hvad i § 18 finnes föreskrifvet för det fall, att vid någon skjutsanstalt entreprenad å skjutsningen icke kunnat åvägbringas.

§ 21.

Då resande genom förut gjord beställning betingat skjuts vid anstalt, der skjutsningen genom entreprenör besörjes, skola de hästar, hvilka för skjutsen utlemnas, afräknas å antalet af de hästar, hvilka inom den i entreprenadkontraktet bestämda längsta tiden böra tillhandahållas.

§ 22.

De bidrag, hvilka jemlikt Landstings af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande godkända beslut böra skjutsentreprenörerne tillgodokomma, skola efter sådan grund utgöras, att bidrag intill belopp, som motsvarar hälften af den för länet eller, der län är i särskilda landstingsområden fördeladt, hvarje sådant område senast fastställda bevillning enligt andra artikeln Bevillningsstadgan, skola gäldas med lika andel af staten och länet eller landstingsområdeet, hvaremot den del af erforderligt bidrag, som öfverskjuter nämnda hälft, skall gäldas med två tredjedelar af staten och en tredjedel af länet eller landstingsområdet; börande härvid iakttagas, att, der inom landstingsområde finnes stad, som icke hör till landstinget, den på sådan stad belöpande bevillning icke må i berörda afseenden tagas i beräkning.

Entreprenadbidrag, som efter den sålunda stadgade fördelningsgrunden böra inom län eller landstingsområde erläggas, skola utgöras medelst en särskild afgift, hvilken skall utgå i förhållande till den allmänna bevillning enligt andra artikeln Bevillningsstadgan för fast egendom eller för inkomst af kapital eller arbete, som af en hvar skattskyldig till statsverket erlägges, dock att, så länge

bevillningen för jordbruksfastighet utgår med lägre procent än bevillningen för annan fastighet, omförmälda afgift skall utgöras med dubbelt större belopp för bevillning af jordbruksfastighet, än för bevillning af annan fastighet, frälseränta och hvarje annat beskattningsföremål; äfvensom att i de fall, hvilka i § 18 afses, ej mindre stad för den bevillning, som derifrån utgår, än äfven vederbörande skjutslag för den å hemmanen i skjutslaget belöpande bevillning, skall ega att för den tid, staden eller skjutslaget i följd af hvad derom i nämnda § är stadgadt måste ensamt för sig utgöra skjutsning, tillgodonjuta befrielse från deltagande i de bidrag till skjutsentreprenader, som för samma tid böra utgå från det län eller särskilda landstingsområde, till hvilket staden eller skjutslaget hör.

§ 23.

Sedan utrönt blifvit, med hvilka belopp staten samt län eller landstingsområde böra i entreprenadbidragens gäldande deltaga, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, med tillämpning af ofvan stadgade debiteringsgrund, låta verkställa uträkning å det öretal, som för länet eller landstingsområdet belöper på hvarje bevillningskrona enligt andra artikeln Bevillningsstadgan, hvarefter afgiften genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes försorg skall af vederbörande i sammanhang med kronoskatterna under benämning: **bidrag till skjutsentreprenaderna** debiteras och indrifvas samt i landtränteriet insättas inom den tid och med det ansvar, som är för kronans uppbörd stadgadt.

Vidkommande åter den andel i omförmälda bidrag, som jemlikt ofvan stadgade grund bör af staten gäldas, åligger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, när pröfning af Landstingets eller vederbörande Stadsfullmäktiges beslut om entreprenadbidragen egt rum, ofördröjligen derefter till Kongl. Maj:t insända förteckning öfver de ifrågavarande särskilda skjutsanstalterna, tillika med uppgift å det för hvarje sådan anstalt bestämda bidrag samt den deraf på Staten belöpande andel; egande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, mot ersättning från Kongl. Statskontoret, af under händer hafvande medel efter hvarje halft års utgång utanordna samt genom vederbörande Magistrat eller Kronofogde till skjutsentreprenörerne utbetala hvad en hvar af dem i statsbidrag tillkommer.

De från län eller landstingsområde utgående entreprenadbidrag låter Kongl. Maj:ts Befallningshafvande efter hvarje halft års utgång på enahanda sätt till entreprenörerne utbetala af de härtill influtna medel; börande för hvarje år en af landtränteriet upprättad och af verifikationer åtföljd redovisning öfver uppbörden af dessa medel inom den 1 April nästföljande år af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillställas vederbörande Landstings revisorer, som hafva att densamma efter föregången granskning med sitt yttrande till näst derefter sammanträdande Landsting aflemna.

§ 24.

Stad, som icke hör till Landsting, men har skjutsningen ordnad medelst entreprenad emot rättighet för entreprenören att uppbära särskildt bidrag, må jemväl ega att af statsmedel erhålla understöd med hälften af entreprenadbidragets belopp; och länder i fråga om tid och sätt för statsbidragets utbetalning till efter rättelse hvad här förut i enahanda afseende finnes stadgadt.

§ 25.

I början af det år, under hvilket entreprenadkontrakten inom länet tilländagå, skall det åligga Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, efter inhemtande af vederbörandes yttrande, huruvida erfarenheten må hafva visat någon förändring af de stadgade entreprenadvilkoren i fråga om hästarnes antal m. m. vara behöffig, förordna om auktioners hållande för entreprenadernas förnyande; hvarefter vidare förfares i enlighet med hvad ofvan blifvit föreskrifvet.

§ 26.

Uppstår behof af särskild skjutsanstalt vid **hamnplats, jernvägsstation** eller **kanalstation**, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att ordna sådan anstalt derstädes på det sätt, att skjutsbestyret må, efter det entreprenadauktion derå blifvit hållen, till den, som erbjuder sig att för minsta lega, efter mil räknadt, befordra resande och för fullgörande af detta sitt åtagande finnes vederhäftig och lämplig, för högst tre år öfverlemnas, äfven om den betingade legan öfverstiger den i afseende å skjutsentreprenad för orten stadgade maximilega.

Förekommer åter behof af skjutsanstalt för befrämjande af samfärdseln å **nyanlagd** eller **omlagd väg**, utan att sådan anstalt kunnat efter godvilligt åtagande der inrättas, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, sedan anstaltens läge, äfvensom det antal hästar, åkdon m. m., som entreprenör bör tillhandahålla, samt tiderna för hästarnes inställande blifvit bestämda, låta anställa entreprenadauktion för inhemtande af anbud å skjutsningens öfvertagande emot uppbärande af den för orten fastställda maximilega med eller utan bidrag. Erhålles anbud utan förbehåll om bidrag, samt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande finner anbudet vara beskaffenhet att kunna godkännas, skall kontrakt med entreprenören upprättas. Är vid anbud fästadt förbehåll om bidrag, skall, derest anmärkning emot anbudets antaglighet eljest icke förekommer, frågan om bidraget öfverlemnas till vederbörande Landstings handläggning samt med ärendet vidare förfaras på sätt rörande inrättande af skjutsentreprenad, der förbehåll om entreprenadbidrag egt rum, genom denna stadga blifvit i allmänhet förordnad. Kan oaktadt sålunda

vidtagna åtgärder skjutsanstalt icke åstadkommas, ankommer det på Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att om förhållandet hos Kongl. Maj:t göra anmälan för den åtgärd, hvartill detsamma må finnas föranleda.

§ 27.

Vid skjutsanstalt, der skjutsningen af entreprenör bestrides, skall genom entreprenörens försorg en bestyrkt afskrift af entreprenadkontraktet alltid finnas i gästrummet anslagen; åliggande entreprenören att ställa sig kontraktets bestämmelser till noggrann efterrättelse, ävensom att för öfrigt i tillämpliga delar iakttaga hvad denna stadga angående gästgifvares, stationsföreståndares och skjutsandes skyldigheter innehåller.

§ 28.

Derest vid entreprenadauktion å skjutsningen vid **gästgifveri** å landet denna varder af annan än gästgifvaren öfvertagen, men gästgifverihållningen icke tillika på entreprenören öfverlåtes, vare gästgifvaren fortfarande bibehållen vid rättigheten att till vägfärd utskänka maltdrycker. Varder åter gästgifverihållningen i sammanhang med skjutsningen för den period, entreprenaden omfattar, på entreprenören öfverlåten och till den af honom erbjudna lägenhet förflyttad, må gästgifvaren under tiden icke utöfva ifrågakvarande försäljningsrättighet, utan kommer densamma att i förening med gästgifverihållningen för nämnda tid på entreprenören öfvergå. Hvad sålunda stadgats i afseende på rättighet för entreprenör att öfvertaga gästgifveri åtföljande rättighet till utskänkning af maltdrycker, gälla äfven för det fall, att skjutsningen vid **skjutsstation** å landet varder af annan än stationsföreståndaren på entreprenad öfvertagen och stationen för entreprenadtiden till entreprenörens bostad förflyttas. På särskild pröfning af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ankommer, huruvida, då skjutsningen vid gästgifveri å landet blifvit af annan person än gästgifvaren öfvertagen samt, utan att gästgifverihållningen dermed föränats, till den af entreprenören erbjudna lägenhet förflyttad, rättighet till utskänkning af maltdrycker må entreprenören medgifvas.

§ 29.

Skjuts utgöres i allmänhet från och till skjutsanstalt, dock skall skjuts lemnas äfven för resa till annat ställe, så framt afståndet från skjutsanstalten till sådant ställe icke är längre, än afståndet emellan samma anstalt och det längst derifrån belägna ombyteställe, dit skjuts från anstalten utgöres.

Jemväl skall en hvar ega att till ställe, der han har sitt hemvist eller för

tillfället sig uppehåller, från närbelägen skjutsanstalt erhålla skjuts för resa till samma eller annan sådan anstalt, för så vidt den skjutsande ej derigenom kommer att färdas längre väg, än som motsvarar afståndet från skjutsanstalten till det längst derifrån belägna ombyteställe, dit skjuts från anstalten utgöres; skolande den resande därför erlægga särskild skjutslega efter vägens längd från skjutsanstalten till hemtningsstället, der icke den resandes färd går tillbaka till samma skjutsanstalt, i hvilket fall särskild lega för hemtningen icke bör erläggas.

§ 30.

Skulle skjutsskyldig, hvars hemman blifvit till skjutsning indeladt, sjelf icke vilja eller kunna den hemmanet åliggande skjutsskyldighet fullgöra, ege han att med annan person för viss tid öfverenskomma om skjutsskyldighetens utgörande; dock skall sådan öfverenskommelse, för att såsom gällande anses, vara skriftligen upprättad samt af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande godkänd, för hvilket ändamål öfverenskommelsen bör genom Kronofogden i orten hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmälas, dervid Kronofogden jemväl har att angående antagligheten af den träffade öfverenskommelsen sig yttra. Godkännes öfverenskommelsen, vare den skjutsande fri från utgörandet af den honom åliggande skjutsskyldighet för den tid, öfverenskommelsen omfattar.

§ 31.

Förmenar skjutsskyldig, som budas till utgörande af skjuts, att han blifvit orätt tur budad, bör budningen ändock ovilkoligen hörsammas, med öppen rätt för den skjutsskyldige, om han finner sig dertill befogad, att förhållandet hos Kronolänsmannen i orten anmäla, hvilken det åligger att derom anställa undersökning samt protokoll deröfver till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insända, för den åtgärd, hvartill förhållandet må föranleda. Uteblifver uppbudad eller betingad skjuts, bör annan genom gästgifvarens eller stationsföreståndarens försorg ofördröjligen anskaffas.

Der hållskjuts finnes inrättad, må gästgifvare eller stationsföreståndare icke till skjutsning använda någon af sina hästar förr än samtliga hållhästarne först utgått.

§ 32.

Häst, åkdon eller farkost, som för utgörande af skjuts inställes, bör vara i för sådant ändamål fullt brukbart skick; skolande den skjutsande i motsatt fall, äfvensom der uppbudad eller betingad skjuts ej i behörig tid inställes, eller resande eljest genom den skjutsandes förvällande uppehålles eller affordras betalning

utöfver hvad i faststæld lega erläggas bör, vara underkastad bötesansvar och derjemte skyldig att ersätta ej mindre den högre lega, hvartill annan skjuts i stället för den uteblifna måst betingas, utan äfven den skada, som genom uppehållet den resande förorsakas.

§ 33.

Vid skjutsanstalt skall genom föreståndarens försorg och på hans bekostnad finnas uppsatt en tafla, med tydliga bokstäfver angifvande namnet å skjutsanstalten samt dess egenskap af gästgifveri eller skjutsstation.

Har i följd af entreprenad skjutsanstalt på landet flyttats till ställe med annat namn, skall å taflan utsättas så väl anstaltens namn, som namnet å det ställe, dit den flyttats.

§ 34.

Då skjuts före den resandes ankomst beställes, bör, om afseende å beställningen skall fästas, beställningssedel aflemnas, hvilken skall vara undertecknad af den resande sjelf eller af annan person å hans vägnar samt innehålla, jemte den resandes namn, titel eller yrke samt hemvist, tydlig uppgift å det antal hästar eller farkoster, som påfordras, tid och ort för skjutsens inställande samt namnet å det ställe, till hvilket skjutsen skall utgöras.

§ 35.

Skjutsande vare skyldig att under fyra timmar från den för skjutsens inställande bestämda tid afvakta resans anträdande; skolande den skjutsande vara berättigad att för hvarje full timme, som af den sålunda stadgade väntningstiden förflyter efter det skjutsen å utsatt tid varit att tillgå, i väntningspenningar erhålla femtio öre för hvarje häst.

§ 36.

Utom den skjutsande må icke åka flere än en person efter en häst eller flere än tre personer efter två hästar, så framt ej annorlunda emellan den resande och den skjutsande öfverenskommes. Der den resande för eget åkdon begagnar tre hästar, må fem personer utom den skjutsande på åkdonet färdas. Två barn under tolf år räknas lika med en person. Vilja två resande åka tillsammans efter en häst, böra de hafva en särskild häst med åkdon för deras gods och den skjutsande. Likaledes må tre resande tillsammans begagna två egna enbetsåkdon.

Resande må icke på åkdon, som han för resan nyttjar, medföra gods till större tyngd än efter beräkning af två centner för hvarje häst, som för åkdonet användes; dock att, der antalet resande, som på åkdonet färdas, är mindre än här ofvan medgifves, för hvarje person, hvarmed antalet understiger det sålunda bestämda, ytterligare två centner gods må medföras. På häst, som af den resande till ridt användes, må ej läggas gods till större tyngd än fyratio skålpund.

§ 37.

För åkdon af nedannämnda beskaffenhet skola hästar till följande antal begagnas, nemligen:

För schäs, kärra, trilla eller dermed jemförligt åkdon med eller utan suffett	1 häst;
för hel- eller halftäckt vagn med plats inuti för två personer, eller dermed jemförligt åkdon,	2 hästar;
samt för större heltäckt vagn med plats inuti för fyra personer, eller dermed jemförligt åkdon,	3 hästar.

Då resande i anseende till vägens längd eller svårare beskaffenhet från en till annan skjutsanstalt begagnat flere hästar än jemlikt ofvan meddelade bestämmelser för fortskaffande af det medförda åkdonet erfordras, vare han ej skyldig att vid ombyte af hästar ett större antal fortfarande begagna.

§ 38.

Resande vare berättigad att, med iakttagande af stadgad körningstid, sjelf eller genom medhafvande betjening köra det åkdon, han för resan begagnar. När två eller tre hästar nyttjas, vare den resande icke skyldig att medhafva flere än en skjutsande, hvilken skall hafva plats å det åkdon, han skjutsar, så framt icke särskildt åkdon för godset nyttjas, i hvilket fall den skjutsande må anvisas plats på detta åkdon; men är antalet hästar större, må så många skjutsande medfölja, som erfordras för hästarnes återhemtning.

Till skjutsare må ej minderårig användas, om ej den resande det medgifver.

§ 39.

Då resande gjord skjutsbeställning återkallar, skall, om återkallandet sker senare än två timmar före den för skjutsens inställande bestämda tid, den skjutsande vara berättigad att af den resande för besvär och tidspillan erhålla ersättning med 50 öre för hvarje bestäld häst. Är betingad skjuts inställd vid den re-

sandes hemvist eller annat hemtningsställe, men skjutsen icke af den resande begagnas, ege den skjutsande att för färden dit åtnjuta lega i förhållande till väglängden deremellan och skjutsanstalten, från hvilken skjutsen utgått, dock icke med mindre belopp än 50 öre för hvarje instäld häst.

§ 40.

Då den resande färdas ridande, ege den skjutsande att, utöfver den för skjutsen belöpande lega, såsom godtgörelse för hästens återhemtande, uppbära särskild ersättning, motsvarande hälften af hvad för skjutsen erläggas bör.

§ 41.

Då skjuts begagnas intill en half mil, betalas såsom för en half mil; men om skjutsen begagnas utöfver en half mil, skall betalningen beräknas efter den verkliga väglängden, dock att hvad som öferskjuter tiondedels mil räknas för en tiondedel.

§ 42.

Resande ege icke att fordra skyndsammare fortkomst än efter en och en half timme på milen. Är afståndet emellan två skjutsanstalter ovanligt långt, eller är vägen af svårare beskaffenhet eller af backar i hög grad besvärad, ankomme på Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att för sådant skjutshåll bestämma ställe, hvarest den skjutsande må vara berättigad att låta hästen hvila högst en half timme.

Under färdandet må icke den skjutsande utöfver en fjerdedels timme emot sitt begifvande uppehållas.

§ 43.

Varder resande till följd deraf, att honom lemnats oduglig häst, hindrad att med erhållen skjuts resan fortsätta, skall den skjutsande vara honom behjelpig att genom beting anskaffa annan häst; och vare den, som vid skjutsanstalten är ansvarig för skjutsningens behöriga utgörande, skyldig att godtgöra all den kostnad och den skada, som derigenom den resande tillskyndas.

Färdas åter den resande på sådant sätt, att häst eller åkdon genom hans eller hans körsvens förvållande skadas, vare den resande skyldig att härför utgifva ersättning, hvilken, der ej godvillig öfverenskommelse träffas, skall af två genom gästgifvarens eller stationsföreståndarens försorg tillkallade ojäfvige gode

män, efter anställd undersökning, uppskattas och bestämmas. Innan sålunda bestämd ersättning af den resande erlagts eller säkerhet för beloppets erläggande blifvit stäld, må skjuts till resans fortsättande honom icke lemnas; egande den med gode männens beslut missnöjde att genom målets instämmande till domstol rättelse deri söka.

§ 44.

Resande, som med skjuts ankommer till skjutsanstalt, må icke med samma skjuts vidare befordras, utan så är, att den resande vid ankomsten icke genast kan erhålla annan skjuts eller den, af hvilken skjutsen vid anstalten utgöras skall, samtycker dertill, att resan må med samma skjuts fortsättas.

§ 45.

Det åligger den resande att, då gästgifvare, stationsföreståndare eller entreprenör derom tillsäger, innan färden anträdes, erlagga, jemte väntningspenningar, der sådana böra utgå, den för resan intill det ställe, dit skjutsen skall utgöras, belöpande lega. Om resande vid skjutsanstalt, derifrån färden anträdes, åtnjutit herberge eller förplägning, skall godtgörelse härför lemnas innan afresa får ske.

§ 46.

Resande åligger jemväl att, innan han lemnar skjutsanstalt, hvarest skjuts tages, uti den dagbok, hvarom i § 50 vidare förmäles, anteckna sitt namn, titel eller yrke, dagen då resan eger rum, den ort, hvarifrån resan företages, och den, till hvilken resan ställes, äfvensom det antal hästar, som begagnas, allt i de för hvardera af dessa anteckningar afsedda kolumner.

Då betingad skjuts annorstädes än vid skjutsanstalt inställes, åligger det anstaltens föreståndare att sålunda föreskrifna anteckningar verkställa.

Anser resande sig befogad till anförande af klagomål i ett eller annat hänseende öfver gästgifvares, stationsföreståndares eller den skjutsandes förhållande, teckne sådant tydligen uti dertill afsedd kolumn i dagboken med uppgift å de skäl och bevis, som för bestyrkande af klagomålets befogenhet må förefinnas, äfvensom sitt namn, titel eller yrke samt postadress. Sker annorlunda, må klagomålet utan afseende lemnas. Resande, som antecknar obefogadt klagomål, äfventyrar att gälta alla de besvär och kostnader, som deraf föranledas för den, mot hvilken klagomålet rigtats.

§ 47.

Resande, som med skjuts ankommer till stad, vare berättigad att, der han så önskar, med skjutsen färdas till annat ställe inom staden än dervarande skjutsanstalt, utan särskild ersättning därför. Kan ej herberge å det uppgifna stället erhållas, må den resande icke förvägras att för sökande af herberge anorstädes skjutsen ytterligare begagna emot särskild ersättning, beräknad efter femtio öre hästen för hvarje full halftimme, som skjutsen för detta ändamål tages i anspråk.

§ 48.

Gästgifvare och stationsföreståndare åligge: **att** bemöta den resande med höflighet samt sjelf och genom sine tjenare dem med beredvillighet tillhandagå; **att** städse hålla gästrummet och de för resandes herbergerande afsedda lägenheter i behörigt skick; **att** tillse, det ej mindre de hästar, som för resandes fortskaffande inställas, äro till skjutsning duglige, än äfven att de åkdon, farkoster och seltyg, som skola af resande begagnas, äro i fullt brukbart skick, samt att i motsatt fall annan duglig skjuts anskaffa och förhållandet å landet hos vederbörande Kronolänsman samt i stad hos Stadsfiskal till beifran anmäla; **att** i dagboken genast anteckna tiden, då aflemnad beställningssedel ankommit; **att** vidmakthålla ordning bland de skjutsande, under det de vid skjutsanstalten sig uppehålla; samt **att** vaka deröfver, att resande icke genom de skjutsandes förvållande uppehållas eller att resande för skjutsen affordras betalning utöfver hvad i fastställd lega erläggas bör eller att olägenhet eller förfång på annat sätt resande tillskyndas af de skjutsande eller andre vid skjutsanstalten sig uppehållande personer.

Aflägsnar sig gästgifvare eller stationsföreståndare, bör han dessförinnan foga anstalt derom, att hans åligganden vid skjutsanstalten af annan lämplig person besörjas.

§ 49.

Gästgifvare och stationsföreståndare skola *till sitt biträde för budning af skjuts och de resandes betjenande jemväl i öfrigt* hafva en pålitlig, ärlig och nykter hållkarl, der icke med afseende å de resandes ringare antal Kongl. Maj:ts Befallningshafvande finner ett sådant biträde kunna undvaras. Är hållkarlen frånvarande eller finnes sådan icke anställd, skall gästgifvaren eller stationsföreståndaren sjelf eller genom annan dertill tjenlig person fullgöra hållkarlens åliggande.

§ 50.

För handhafvande af kontroll derå, att vid gästgifverihållningens och skjutsningens besörjande ordentligen tillgår, skall vid skjutsanstalt finnas **dagbok**, som före hvarje månads början tillställles gästgifvaren eller stationsföreståndaren, i stad genom Magistratens och på landet genom vederbörande Kronolänsmans försorg.

Dagboken, som bör bestå af erforderligt antal blad, uppdelade i särskilda kolumner för de anteckningar, som böra deruti införas, skall å första sidan innehålla uppgift å de särskilda skjutsanstalter, till hvilka skjuts från anstalten utgöres, väglängden till berörda ställen samt den lega som bör erläggas för resa till hvarterdera af dessa ställen, det antal hästar och farkoster, som vid skjutsanstalten skall för de resande tillhandahållas, äfvensom, der skjutsningen af entreprenör besörjes, å de tider, inom hvilka skjuts efter tillsägelse skall inställas. Rigtigheten af sålunda meddelade uppgifter skall genom vederbörande polismyndigheters underskrift bestyrkas.

§ 51.

Gästgifvare och stationsföreståndare skola vårda dagboken, opåmint densamma resande för behörig anteckning tillhandahålla, äfvensom sjelfve deruti verkställa de anteckningar, som det åligger dem att i dagboken införa. Skulle gästgifvare eller stationsföreståndare vägra att för klagomåls antecknande dagbok tillhandahålla, ege den resande att klagomålet i dagboken vid nästa skjutsanstalt införa eller ock hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skriftligen anmäla.

§ 52.

Inom åtta dagar efter utgången af hvarje månad skall dagboken för den tilländagångna månaden af gästgifvaren eller stationsföreståndaren, behörigen undertecknad, aflemnas i stad till Magistraten och å landet till vederbörande Kronolänsmän.

Förekommer i dagbok klagomål, åligger, hvad angår skjutsanstalt i stad, Magistraten och, hvad angår skjutsanstalt på landet, Kronolänsmannen i distriktet att ofördröjligen verkställa noggrann undersökning rörande det öfverklagade förhållandet samt att derefter dagboken jemte undersökningsprotokollet och vederbörandes förklaring till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insända. De dagböcker, uti hvilka klagomål icke finnes antecknadt, skola genast efter emottagandet af vederbörande öfverlemnas för städerna till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och för landet till kronofogdekontoret i orten.

§ 53.

Vid skjutsanstalt i stad skall Magistraten hafva tillsyn derå, att gästgifvaren eller stationsföreståndaren behörigen fullgör de honom i sådan egenskap åliggande skyldigheter. Å landet skall Kronolänsmannen minst en gång i hvarje månad besöka de inom hans tienstgöringsdistrikt varande skjutsanstalter. Vid dessa besök åligger det Kronolänsmannen att med sorgfällighet undersöka, huruvida ordning och skick äro derstädes rådande samt gästgifvare eller stationsföreståndare behörigen iakttaga hvad på honom ankommer att fullgöra; börande anteckning derom i dagboken göras samt, om anmärkning förekommer, som finnes påkalla anmälan hos Kongl Maj:ts Befallningshafvande, sådan anmälan ofördröjligen aflåtas.

§ 54.

Visar gästgifvare eller stationsföreståndare gång efter annan försumlighet vid sina skyldigheters fullgörande, eller förekomma å gästgifveri eller skjutsstation vid särskilda tillfällen oordningar af den art, att gästgifvaren eller stationsföreståndaren icke kan anses fortfarande ega de för befattningens utöfvande erforderliga egenskaper, vare han, utom det bötesansvar, hvartill han i hvarje fall må hafva gjort sig skyldig, underkastad påföljden att från befattningen skiljas; och må i sådant fall densamma jemte dermed förenade förmåner till annan person öfverlemnas.

§ 55.

Hvad i denna stadga om Magistrat sägs gälla i Stockholm i tillämpliga delar för Öfverståthållare-embetet och i stad, der Magistrat ej finnes, för den stadsstyrelse, som i stället tillsatt är.

§ 56.

Öfverträdelse af hvad gästgifvare eller skjutsstationsföreståndare, så ock den, som i hans ställe sättes, entreprenör eller skjutsande enligt denna stadga åligger att iakttaga, straffes med böter från och med fem till och med femtio kronor; egande i Stockholm Öfverståthållare-embetet samt i öfriga städer och å landet Kongl. Maj:ts Befallningshafvande dessa böter ådöma, dock att, der brott tillika blifvit begånget eller fråga är om skadeersättning, som ej ostridig är, målet i sin helhet skall höra under domstols pröfning. Böter, som efter denna stadga ådömas, skola tillfalla kronan samt, der tillgång till deras gäldande brister, förvandlas efter allmän strafflag.

§ 57.

Öfver Landstings i laga ordning fattade beslut, hvarigenom bidrag till skjuts-entreprenads åstadkommande blifvit beviljadt, äfvensom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes godkännande af sådant beslut, må besvär ej anföras. Ej heller må besvär anföras öfver beslut, hvarigenom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande af annat skäl, än att för högt entreprenadbidrag fordrats, förklarar sig ej kunna gjordt entreprenadanbud godkänna. Beträffande åter beslut, som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i öfrigt meddelat, gäller i afseende å tid och sätt för ändrings sökande, efter hvarje måls beskaffenhet, hvad särskildt stadgadt är.

§ 58.

Angående resandes befordran med skjuts från Stockholm lände till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som derom nu finnas eller framdeles kunna varda meddelade.

§ 59.

Om kungs- och kronoskjuts finnes särskildt stadgadt.

§ 60.

Denna stadga, af hvilken ett exemplar alltid bör finnas i gästrummet anslaget, skall lända till efterrättelse från början af år 1879, hvarefter, och sedan skjuts-entreprenader blifvit i öfverensstämmelse dermed ordnade, all tillämpning af ej mindre 28 kapitlet Byggningsbalken, än ock de i så väl Gästgifvareordningen af den 12 December 1734, med undantag af hvad § 7 innehåller angående borthuggande af smärre buskar på ömse sidor om landsväg, som Kongl. förklaringen den 11 December 1766 gifna föreskrifter skall hvila, der ej sådan tillämpning af de i §§ 3 och 18 omförmälda förhållanden än vidare påkallas; blifvande alla öfriga tid efter annan meddelade föreskrifter, som äro stridande emot de i denna stadga gifna bestämmelser härmed upphäfde.

Skulle vid någon skjutsanstalt i stad, som till Landsting hör, eller å landet skjutsningen vara emot visst bidrag af entreprenör öfvertagen för så lång tid, att densamma i följd deraf ej kan å ny ent enad upplätas i sammanhang med det

allmänna ordnandet af skjutsentreprenaderna inom länet, som i denna stadga föreskrifves, ege ej mindre staden för den bevillning, som derifrån utgår, än äfven vederbörande skjutslag för den å hemmanen i skjutslaget belöpande bevillning, att under tiden intill den 1 November det år, men, der entreprenadperiodens början med tillämpning af stadgandet i § 10 varder bestämd till den 1 Januari, intill slutet af det år, då det om skjutsningen afslutade entreprenadkontrakt upphör att vara gällande, tillgodonjuta befrielse från deltagande i de bidrag till skjutsentreprenader, som för det län eller särskilda landstingsområde, inom hvilket skjutsanstalten är belägen, under samma tid böra utgå.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 17 Maj 1878.